

بررسی نقش شهید سلیمانی در جلوگیری از فروپاشی بالکان آسیایی

مهراب هداوند میرزایی^{۴۱}

فرهاد ملکشاهی^{۴۲}

علی قربان گراوند^{۴۳}

فصلنامه (علمی - تخصصی) مطهر، سال هفدهم، شماره ۵۴، پاییز ۱۳۹۹

چکیده

در ژئوپلیتیک اواخر قرن بیستم بدون تردید باید به بحران بالکان و اوضاع آن اشاره نمود که فصل نوینی را در عرصه ژئوپلیتیک قومی و روابط بین اقلیت ها و حکومت های مرکزی با خود به همراه داشت دنباله مسایل بالکان که ما در واژه شناسی جغرافیای سیاسی از آن به عنوان بالکانیزاسیون یاد می شود مربوط به جنوب غرب آسیا است. این منطقه بخشی از بالکان جهانی معرف به بالکان آسیایی است کشور هایی که در این منطقه قرار گرفته اند از دو ویژگی مهم نفت خیزی و قرارگیری در مسیر انتقال انرژی سود می برند. و حال حاضر با دو دشمن یکی اسرائیل و دیگری دشمن جدید به نام تروریسم مواجه می باشند بعد از شکست طرح خاورمیانه بزرگ امریکا، این کشور برای کنترل فضای ژئوپلیتیکی از هم گسیخته خاورمیانه اقداماتی را انجام داد مبنای تجزیه جدید کشورهای مسلمان در منطقه جنوب غرب آسیا و شمال آفریقا براساس طائفه گری، قومیتی و مذهبی می باشد در این طرح جدید ۶ کشور ایران، عربستان، سوریه، عراق، لیبی، یمن به ۱۴ کشور تبدیل خواهند شد. اگرچه در مرحله اول این طرح با عنوان خاورمیانه جدید و حمله اسرائیل به لبنان و جنگ ۳۳ روزه، راه به جایی نبرد و متوقف گردید، اما سیاستمداران غرب را بر این داشت که با استفاده از ابزار تروریسم اسلامی یعنی مسلمانان بر علیه مسلمانان استفاده نمایند. سؤال پژوهش این است بالکان آسیایی کجاست و نقش شهید سلیمانی در جلوگیری از تجزیه آن چیست؟ پژوهش حاضر با شیوه توصیفی تحلیلی به بررسی این موضوع می پردازد. به نظر می رسد شهید سلیمانی در مقابل نظریه تجزیه، از نظریه مقاومت استفاده کرده است. نظریه مقاومت، بر بازگشت به ریشه ها و ایجاد پیوندهای جدید با مکان تاکید می کند (در تصویرسازی ملت، حرکتی سیاسی است، چرا که هر دو هژمونی قدرت را به نمایش می گذارند).

واژگان کلیدی: بالکان جهانی، بالکان آسیایی، نظریه مقاومت، شهید حاج قاسم سلیمانی.

^{۴۱} استادیار دانشگاه تربیت پاسداری امام حسین (ع)

^{۴۲} استادیار دانشگاه تربیت پاسداری امام حسین (ع)

^{۴۳} عضو هیات علمی دانشگاه امام حسین (ع)

مقدمه

آنچه که ما امروزه به عنوان بالکانیزاسیون در عرصه سیاست مشاهده می کنیم نشانگر این واقعیت است که جنوب غرب آسیا امتیازات و ویژگی های فراوانی، دارد که آن را از سایر نقاطی که دچار تحول و خرد شدن واحدهای سیاسی را تجربه کرده اند متمایز می کند عمق تحولات و تأثیر آن بر مسایل آسیا، امریکا و اروپا به طور کلی جهان به ویژه سردمداران قدرتهای بزرگ را نگران می نماید زمینه های بروز بحران های متعدد و متوالی در جنوب غرب آسیا را می توان در بسیاری از موضوعات دانست. شواهد و قرائن نشان دهنده این است اوضاع و مدیریت منطقه جنوب غرب آسیا از کنترل کاخ سفید خارج شده است در گزارش ۱۴۲ صفحه ای بیکر همیلتون قاطعانه اعلام کرد در صورتی امریکا می تواند بحران خاورمیانه را حل نماید که به کشور ایران متوسل شود. (معاونت فرهنگی سپاه، پایان عصر امریکا در خاورمیانه ۱۳۸۶: ۳۵). آمریکا علی رغم شکست ها در خاورمیانه، توانایی های خود را متمرکز بر کشورهای عربی کرده است تا بتواند آنها را حفظ نماید و عوامل مداخله گر و تهدید کننده را مهار نماید. امریکایی ها برای رسیدن به اهداف خود دولت سازی در جنوب غرب آسیا را به دو روش دنبال می کردند دولت سازی از طریق ابزار زور مانند افغانستان و عراق در حال انجام است و دیگری از طریق فشار و اصلاحات در سیستم سیاسی. در طرح امریکایی ها تاکید بر مولفه هایی همچون قومیت، فرقه هایی مذهبی، نژاد و خون و.. درصدد تغییر جغرافیای سیاسی خاور میانه می باشد. در این راستا رالف پیترز با انتشار کتابی در سال ۲۰۰۶ تحت عنوان درگیری را هرگز ترک نکنید ابعاد طرح در خاورمیانه را بازگو نمود. این طرح که عنوان مرزهای خون خاور میانه، کدام شکل بهتر است. هدف خود در خاور میانه را با توسل به حربه بی ثبات سازی و تجزیه ارضی کشورهای عصیانگر معرفی کرده است. او مدعی است در زمان ترسیم مرزهای خاورمیانه اقلیت های قومی مذهبی نادیده گرفته شده اند. روش تحقیق مورد استفاده در این پژوهش از حیث روش و ماهیت جزء روشهای توصیفی - تحلیلی محسوب می شود. همچنین از نرم افزار GIS برای تهیه نقشه مورد نیاز تحقیق استفاده شده است.

چارچوب نظری

نظریه مقاومت

نظریه مقاومت، بر زنده نگه داشتن آرزوی در-خانه -بودن بازگشت به ریشه ها و ایجاد پیوندهای جدید با مکان تاکید می کند. در تصویرسازی ملت، حرکتی سیاسی است، چرا که هر دو هژمونی قدرت را به نمایش می گذارند (George, 1996) خانه مکانی است که می شود به آن پناه برد یا از آن

گریخت خانه آن محل آرزوهاست که برای آن جنگیده شده و به عنوان قلمرو عده ای خاص ساخته شده است خانه یک مکان خنثی نیست؛ یک اجتماع کوچک است. (George, 1996: 9)

نظریات مبتنی بر مقاومت، شامل "بومی گرایی" و "سکنی گزینی" است. بومی گرایی راهی برای زنده نگه داشتن فرهنگ های محلی در مقابل هجوم فرهنگ مسلط غرب است (Parry, 2004).

ایرانیان هرچند به راحتی در برابر دشمن متحد می شوند اما وقتی پیروز شدند، اتحاد موجود سست شده و مقاومت آنان از بین می رود. جان فوران در تحلیل خود نسبت به انقلاب اسلامی می گوید: پس از پیروزی انقلاب نیز مجددا نیروهای خارجی دست به دست هم داده اند تا این مقاومت را درهم شکنند. اما تاکنون (سال ۱۳۷۰ سال انتشار کتاب مقاومت شکننده) موفق نشده اند و لذا امید آنان به بروز و تشدید اختلافات داخلی است تا همچون نهضت های گذشته از این طریق مقاومت درهم شکسته شود. وی تاکید می کند سابقه حرکت های ایرانیان در گذشته نشان می دهد این امکان وجود دارد که بین آنها اختلاف ایجاد کرد. لذا اگر نیروهای بیگانه موفق شوند در درون نیروهای انقلاب شکاف ایجاد کنند، مقاومت درهم شکسته خواهد شد. همچنین مفهوم مقاومت در منظومه فکری مقام معظم رهبری به عنوان چراغ و نقشه راه برای رسیدن تمدن نوین اسلامی است معنای مقاومت این است که انسان یک راهی را انتخاب کند که آن را راه حق میدانند، راه درست میدانند و در این راه شروع به حرکت کند و موانع نتواند او را از حرکت در این راه منصرف کند و او را متوقف کند؛ این معنای مقاومت است اندیشه مقاومت، قدرتمندترین سلاح یک ملت است؛ پس طبیعی است که دشمن بخواهد این سلاح را از دست ملت ایران بگیرد فلذا روی اندیشه مقاومت شروع میکنند به وسوسه کردن، تردید افکنی اقا چه فایده دارد، نمی شود (بیانات مقام معظم رهبری ۹۸/۳/۱۴).

بالکان جهانی

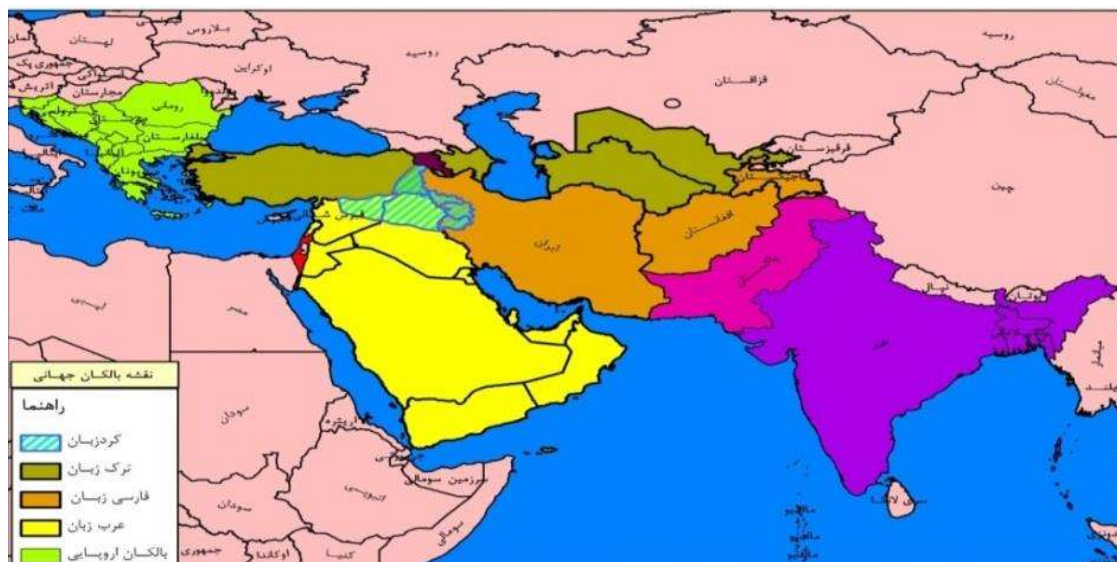
شبه جزیره بالکان دارای وسعتی حدود ۷۲۸ هزار کیلومتر مربع واقع در جنوب شرقی اروپا و شمال غربی کشور ترکیه و جنوب غربی روسیه است و کشورهای آلبانی، یونان، کوزوو، بلغارستان، بوسنی و هرزگوین، کرواسی، اسلوونی، مقدونیه، صربستان، مونته نگرو، رومانی و بخش اروپایی ترکیه را دربر می گیرد. شبه جزیره بالکان با دریای آدریاتیک در شمال غربی، دریای یونان در جنوب غربی، دریای اژه در جنوب و جنوب شرقی و دریای سیاه در شرق و شمال شرقی احاطه شده است (fa.wikipedia.org/wiki) عمق تحولات و تأثیر بالکان در بسیاری از مواقع بر مسایل قاره اروپا و جهان را نگران و متأثر می سازد اگر به گذشته نه چندان دور که به چند دهه می رسد برگردیم شبه

جزیرهٔ بالکان، طولانی ترین بحران ها را در مجموعهٔ کشورهای اروپایی و جهان مانند جنگ جهانی به خود دیده است زمینه های بروز بحران های متعدد و متوالی از اقتصاد گرفته تا بافت قومی پیچیده و نامتجانس آن و موقعیت جغرافیایی و ایدئولوژی مذهبی در بالکان وجود دارد. آنچه که در حال حاضر به عنوان بالکانیزاسیون در عرصهٔ سیاست می بینیم نشان دهنده این واقعیت است که ویژگی های زیادی، بالکان را از سایر نقاطی که دچار تحول و خرد شدن واحدهای سیاسی شدند، مجزا می سازد. ادامه جغرافیایی بالکان تا جنوب آسیا امتداد دارد که به مجموعه این کشورها بالکان جهانی گفته می شود

بالکان آسیایی

منطقه جنوب غرب آسیا بخشی از منطقه بالکان جهانی معرف به بالکان آسیایی است (نقشه شماره ۳-۲) (با توجه به محدوده جغرافیایی پیوسته اش، امکانات بالای اقتصادی ، جمعیت قابل ملاحظه ، اختلافات ایدئولوژیک قومی مذهبی بالا در رنج است حداکثر قلمرو جغرافیایی منطقه بالکان آسیایی منطبق با هلال بحران است، که ابتدای آن دقیقاً همان منطقه هلال خصب (کمر بند سبز) می باشد) عزتی ۱۳۹۱ : ۴۵) . کشور هایی که در این منطقه قرار گرفته اند از دو ویژگی مهم نفت خیزی و قرار گیری در مسیر انتقال انرژی سود می جویند. و حال حاضر با یک دشمن جدید به نام تروریسم مواجه می باشند. این منطقه دارای مشکلات خاص خود است حمله صدام به ایران و کویت، جنگ های صهیونیست ها با حزب الله و حماس، بحران تروریسم در سوریه و عراق، پیدایش داعش، دولت سازی در کردستان عراق، انتقال داعش به افغانستان، جنگ یمن، محاصره قطر، تحریم ایران و داشتن مشکل غلبه تفکر تاکتیکی بر استراتژیکی ، کودتای ترکیه، بحران های مصر و سرکوب اسلامگرایان و حذف قذافی از لیبی، بحران فلسطین و معامله قرن و پاکستان (عدم ثبات سیاسی ، تروریسم ، افراط گرایی مذهبی) هندوستان درگیر مسلمانان و هندوها ، کشورهای عرب خلیج فارس عدم دموکراسی و تلاش برای گسترش تروریسم دولتی سلسله پدیده هایی هستند که با وجود آنها آرامشی در جهان اسلام حاکم نخواهد شد. همهٔ کشورها ی جنوب غرب آسیا به غیر از قبرس و اسرائیل اسلامی هستند و کشورهای ایران، اسرائیل، ترکیه و قبرس عرب نیستند. این منطقه با حدود دوازده میلیون کیلومتر مربع مساحت (۱۰٪ وسعت زمین) ۳۰۰ میلیون نفر جمعیت را در خود جای داده ، که معادل ۵٪ سکنه جهان را تشکیل می دهد. جنوب غرب آسیا منطقه ای چند فرهنگی ، چند فوقی ، و چند زبانیست که فرهنگ های متنوع اسلامی ، یهودی ، عربی ، ایرانی و مسیحی موجب شکل گیری جنبش های متعددی در منطقه شده است. زبان های عربی

، فارسی ، ترکی رایج ترین زبان های متعارف در منطقه است . این تنوع فرهنگی ، زبانی و قومی باعث اختلاف و درگیری در کشور های منطقه شده است. در مجموع ملی گرایی عربی ، اسلام گرایی ، مخالفت با صهیونیسم و غرب ستیزی بر پیچیدگی های خاورمیانه افزوده است (بوزان ، ۱۳۸۱ ، ۶۴۷)

نقشه شماره (۱) بالکان جهانی

ویژگی های فوق کم و بیش از قرن ۲۰ تا ۲۱ در جنوب غرب آسیا وجود داشته و تنها جنبش های مردمی توانایی تغییر شرایط موجود را دارند که ایران نمونه بارز آن است و در کشورهای عربی تجربه گردیده است وجود بیداری اسلامی یا بهار عربی باعث گردید که برخی از کشور های عربی با حمایت و پشتیبانی کشورهای غربی برای مهار شرایط ایجاد شده از گروه های تروریستی استفاده نمایند. به طور کلی منطقه بالکان آسیایی دارای ویژگی هایی است که مهمترین آنها عبارتند از:

- پراکندگی جمعیتی و مهاجرت یکی از پدیده های بارز جمعیتی آن محسوب می شود
- جمعیت جنوب غرب آسیا به سه زبان عربی ، فارسی ، ترکی و فرعی مانند کردی ، عربی ، ترکی است - گرایش های قومی ، فرهنگی و مذهبی ، زبانی در منطقه شدید است.
- در بسیاری از مناطق فقط مظاهر ظاهری پیشرفت مانند تکنولوژی وجود دارد ، افکار عمومی سنتی است
- حکمرانی در این منطقه با بیشتر جهان متفاوت ورژیم های مستبد پادشاهی هنوز در این منطقه باقی است .

- دموکراسی و اجرای آن در منطقه بسیار کم رونق است

- از دریای مدیترانه تا مرزهای شرقی پاکستان مسلمانان جمعیت غالب این منطقه می باشند.

-شیعیان عموماً در مناطق ساحلی (ریملند ساحلی) که مناطقی با کانون انرژی است را در اختیار دارند و در منطقه خلیج فارس جمعیت غالب با شیعیان است.

-گرایش های قومی ، مذهبی ، فرهنگی ، زبانی ، نژادی در جنوب و جنوب غرب آسیا وجود دارد و مسائلی مانند کردها ، هندوها ، ترکمن ها ، بلوچ ها فلسطینی ها ، تاجیک ها و ازبک ها را در پی داشته است.

-در محدوده بالکان آسیایی علی رغم ثروت های فراوان طبیعی جمعیت فقیر بسیاری وجود دارد.

۷- نظریه سازی (نظریه های تجزیه)

بعد از شکست طرح خاورمیانه بزرگ امریکا ، این کشور برای کنترل فضای ژئوپلیتیکی از هم گسیخته خاورمیانه اقداماتی را انجام داد . کوهن در کتاب خود با عنوان جغرافیا و سیاست در دنیای از هم گسیخته بیان می کند فضا از نظر راهبردی یکپارچه نیست ، بلکه جهان به شکلی از هم گسیخته است و ترکیبی از تعداد زیادی نواحی جداگانه می باشد . هر منطقه جغرافیایی دارای نشانه ها و شاخص های ویژه مخصوص به خود است و هر زمانی که موج های گسست در سیاست های بین المللی ظهور پیدا کند زمینه حاد شدن تعارض جغرافیایی سیاسی و امنیتی کشور های منطقه شکل گرفته و احتمال تشدید شدن آن در بالاترین سطح وجود دارد. منطقه خاور میانه و خلیج فارس جزء مناطقی قرار دارند که از شکنندگی ساختاری و کار کردی برخوردار هستند و جلوه ها و نشانه هایی از تعارض مانند تفاوت منافع ، پیشینه های تاریخی ، جدال های گذشته و ظهور موج های سیاسی بی ثبات کننده در آن قابل مشاهده است . اگر در هر زمانی روند سیاسی جدیدی ایجاد شود امکان باز تولید منازعات نیز وجود خواهد داشت . در کنار آن اگر به قدرت ، ماهیت ایدئولوژیکی داده شود تضاد شدید تری ایجاد می شود ، چون ایدئولوژی عامل شدت یابی تضاد های ژئوپلیتیکی است و این عامل قوی در خاورمیانه همچون بمب اتمی بلکه قوی تر از آن عمل خواهد کرد. برای ترسیم مرزهای جدید در جنوب غرب آسیا و شمال افریقا ابتدا اندیشمندان و سیاسیون غربی (مانند ریچارد هاس ، پل برمر ، برنارد لئویس ، اوددیانون ، لسلی بلک ، هنری کسینجر ، رالف پیترز جیمز بیکر) با نظریه های خود افکار عمومی مردم جهان را برای اجرای طرح های دولت امریکا در خصوص مرزهای جدید در خاور میانه یا دادن استقلال به اقوام گوناگون مطرح کرده اند ، که به این نظریه ها سایکس پیکوی جدید لقب داده شده که در بخشی از منطقه بالکان جهانی معرف به بالکان آسیایی با توجه به محدوده جغرافیایی پیوسته اش ، امکانات بالای اقتصادی ، جمعیت قابل ملاحظه ، اختلافات ایدئولوژیک قومی مذهبی بالا در حال اجرا می باشد. یکی از شگردهای

استعمارگران غربی زمینه سازی و آماده نمودن افکار مردم برای اجرای طرح های خود می باشند . غربی ها برای تجزیه کشورهای منطقه ابتدا به نظریه پردازی پرداختند که به مهمترین آنها اشاره می نمایم. از مشهورترین نظریات لوئیس موضوع برخورد تمدن ها و تجزیه کشورهای مسلمان منطقه خاورمیانه (جنوب غرب آسیا) است. به اعتقاد او با تجزیه کشورهای ایران، عراق، سوریه، ترکیه، عربستان سعودی، خاورمیانه جدید متشکل از کشورهایی خواهد بود که دیگر توان تبدیل شدن به تهدید برای امنیت ملی و منافع منطقه ای آمریکا را نخواهند داشت (نقشه شماره) و به موازنه یکدیگر مشغول خواهند بود. این نظریه به دکترین لوئیس مشهور شده است. همانطور که در نقشه شماره ۳ در طرح لوئیس نشان داده شده لبنان و فلسطین از نقشه حذف برخی کشورها ی جدیدمانند بلوچستان ،کردستان بر روی نقشه ظاهر و کشورهای بزرگ به لحاظ وسعت کوچک شده اند.

نقشه شماره (۲) طرح برنارد لوئیس برای تجزیه کشورهای خاورمیانه

لوئیس در کنفرانس بیلدربرگ در خصوص ایران پیشنهاد نمود ایران به قطعات قومی گوناگون تجزیه و میان کشورهای جدید تقسیم شود.

نقشه شماره (۳) نمونه ای دیگر از طرح برنارد لوئیس برای تجزیه کشورهای خاورمیانه آنچه که طی دودهمه گذشته و هم اکنون در کشورهای غرب آسیا و شمال آفریقا به عنوان تروریسم و افراط گری با حمایت آمریکا و غرب در جریان است، در واقع اجرای دکترین لوئیس به سمت تضعیف و تجزیه کشورهای قدرتمند خاورمیانه است (www.mashreghnews).

طراحان طرح سایکس پیکو جدید

تعدادی از افراد و چهره های سرشناس در غرب با حمایت دولت های آمریکا و انگلستان با بیان آن سعی در صاف کردن جاده و جا انداختن این طرح در افکار عمومی دارند تا زمینه های اجرایی آن توسط سیاستمداران غربی، صهیونیستی اجرایی گردد. مهمترین این افراد عبارتند از:

نظریه پردازان سایکس پیکوی جدید	
ریچارد هاس	اجرای سایکس پیکوی جدید آمریکا را از باتلاقی که در عراق و سوریه برایش ایجاد شده نجات می دهد و منطقه غرب آسیا از هم گسیخته شود
پل برمر	دستور انحلال ارتش و نابودی بسیاری از تجهیزات آن را داد. تا زمینه فروپاشی کشور عراق فراهم شود
برنارد لوئیس	او طرحی با ویژگیهای قومی، زبانی، مذهبی را ارائه نمود در آن غرب باید از خود مختاری گروههایی مانند کرد ها، ارمنی ها، مارونی ها، ترک های آذربایجان حمایت کند لوئیس یک یهودی طرفدار رژیم صهیونیستی است

اوددیانون	یک روزنامه نگار رژیم صهیونیستی است بیان می کند برای بقای رژیم صهیونیستی دو هدف را باید دنبال کرد ۱-تشکیل یک قدرت امپریالیستی منطقه ای ۲-تجزیه کشور های منطقه به کشور های کوچکتر و قابل کنترل.
لسلی بلک	درمقاله ای در سال ۲۰۰۲ در نیویورک تایمز برای کنترل بهتر عراق، راه حل سه دولت کرد ها در شمال، سنی ها در مرکز، شیعیان در جنوب را ارائه می دهد
هنری کسینجر	در سال ۲۰۰۳م این طرح را ارائه و تقسیم عراق را برای بر هم زدن اتحاد اعراب ضروری می داند
جیمز بیکر	در سال ۲۰۰۶ م طرح تقسیم عراق را برای برون رفت از مشکلات آمریکا در عراق ارائه نمود
رالف پیترز	در مقاله ای در سال ۲۰۰۶ بیان داشت بهترین طرح برای منطقه غرب آسیا را باز تعریف مرز های کشور های منطقه است و تاکید می کند. در این طرح جدید ۵ کشور عربستان ، سوریه ، عراق ، لیبی ، یمن به ۱۴ کشور تبدیل خواهند شد.

مبنای تجزیه جدید کشور های مسلمان در منطقه جنوب غرب آسیا و شمال آفریقا براساس طائفه گری ، قومیتی و مذهبی می باشد در این طرح جدید ۶ کشور ایران، عربستان ، سوریه ، عراق ، لیبی ، یمن به ۱۴ کشور تبدیل خواهند شد. اگرچه در مرحله اول این طرح با عنوان خاور میانه جدید و حمله اسرائیل به لبنان و جنگ ۳۳ روزه راه به جای نبرد و متوقف گردید، اما سیاست مداران غرب را بر این داشت که با استفاده از ابزار تروریسم اسلامی یعنی مسلمانان بر علیه مسلمانان استفاده نمایند. ترسیم این نقشه باید از دل حوادث سوریه ، عراق و یمن بیرون بیاید. مناطق جدیدی که از دل جنگ های شیعه و سنی با عنوان درگیری های مذهبی ترسیم خواهد شد. با توجه به آنچه که در سوریه ، عراق ، لبنان و یمن ، فلسطین و... در جریان است شواهد و قرائن نشان دهنده سه گزینه پیش روی واحدهای سیاسی منطقه می باشد که عبارتند از: ۱- دولت ها ی حال حاضر در این طرح محکوم به فنا می باشند ۲- درگیری ها به فروپاشی نظم دولت ها و ایجاد مناطق و کشور های جدیدی همانند پس از فروپاشی امپراتوری عثمانی در شرق مدیترانه منجر خواهد شد ۳- تبدیل کشور های منطقه به یک کشور شکست خورده ، ویران و ورشکسته که برای سالهای به مسایل داخلی خود مشغول بوده و با مشکلات اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و امنیتی از درون دست و پنجه نرم کنند . در این طرح در گیری ها به یک واحد سیاسی محدود نبوده

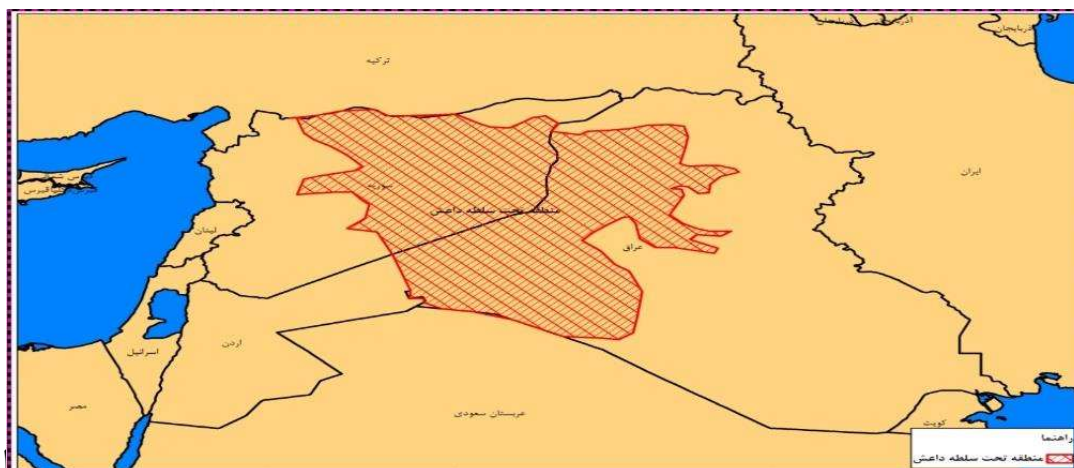
ومی تواند به کشورهای همجوار و مناطق اطراف نیز سرایت نماید. این توطئه جدید از یک الگوی جنگی جدید با ابزار تروریست اسلامی در حال انجام است و الگوی جنگ در سوریه، عراق و یمن متفاوت از جنگ های یمن شمالی و جنوبی، سودان شمالی و جنوبی، یوگسلاوی، آسیا جنوبی، اروپا و آفریقا که به فروپاشی بعضی از دولتها منجر شد، می باشد.

رویکرد تجزیه سازی (قلمرو دایی دولتهای قانونی از طریق قلمرو خواهی، قلمرو سازی و قلمرو داری تروریستی)

امارت اسلامی داعش

قلمرو نمود فضایی و عینی احساس تعلق و تملک آدمی است که برخاسته از اصل حب ذات و میل به آسایش و آرامش است؛ از این رو قلمرو خواهی یکی از وجوه نهادینه و طبیعی بشر به شمار می رود. (میرحیدر، ۱۳۸۴: ۹) برخی نیز اعمال سلطه بر یک منطقه جغرافیایی را پدیده ای غریزی دانسته اند که باید ارضا شود (اودوم، ۱۳۸۴: ۴۶) برخی رویکردهای نظری رفتار قلمرو خواهانه انسان را پدیده ای طبیعی دانسته اند. ازدیدگاه جغرافیای سیاسی، رفتار قلمرو خواهانه راهبردی جغرافیایی و سیاسی برای دستیابی به اهداف خاصی مانند پایش فضای جغرافیایی برای حفظ یا کسب قدرت یا مقاومت در برابر قدرت گروه مسلط است (Storey, 2009, 3) قلمرو خواهی یا بیان جغرافیایی قدرت یکی از شایع ترین راهبردهای اعمال کنترل سیاسی است که در حوزه تعامل جغرافیا و سیاست قرار می گیرد (Cox, 2002: 4) ابوبکر بغدادی بعد از قرار گرفتن در سمت رهبر گروه، مدت ها در خفا به ارائه نظرات خود پرداخته بود حضور او در نماز جمعه موصل در ۱۳ تیرماه ۱۳۹۳ و سخنان تند وی علیه مخالفان داعش و اینکه شمشیر تنها راه برقراری حکومت اسلامی است، نشان از پیروی وی از همان اندیشه های تند القاعده دارد. وی در سخنان خود و درحالی که بیشتر به آیات جهادی در قرآن تأکید می کرد اعلام داشت بر سختی ها صبر کنید و بدانید اجر بزرگی در جهاد است که خداوند در قرآن به آن اشاره کرده است در این جهاد تنها راه برطرف کردن تهدید و برپایی حکومت اسلامی، استفاده از شمشیر است. بر ما واجب است که حکومت اسلامی را برپا کنیم، مردم ناآگاه هستند و بر ما واجب است آنها را آگاه کنیم و اکنون حکومت اسلامی این کار سنگین را بر عهده گرفته است او با رد قرارداد سایکس-پیکو که امپراتوری عثمانی را تجزیه کرده بود، اعلام داشت مرزهای فعلی کشورهای اسامی باید برچیده شود. وی در همین سخنان، خود را خلیفه بلاد اسلامی و امیرالمؤمنین خلیفه البغدادی نامید و مدعی شد تا تصرف بغداد و شام، موصل به طور موقت پایتخت حکومت اسلامی است و از این پس شمشیر برای مقابله با

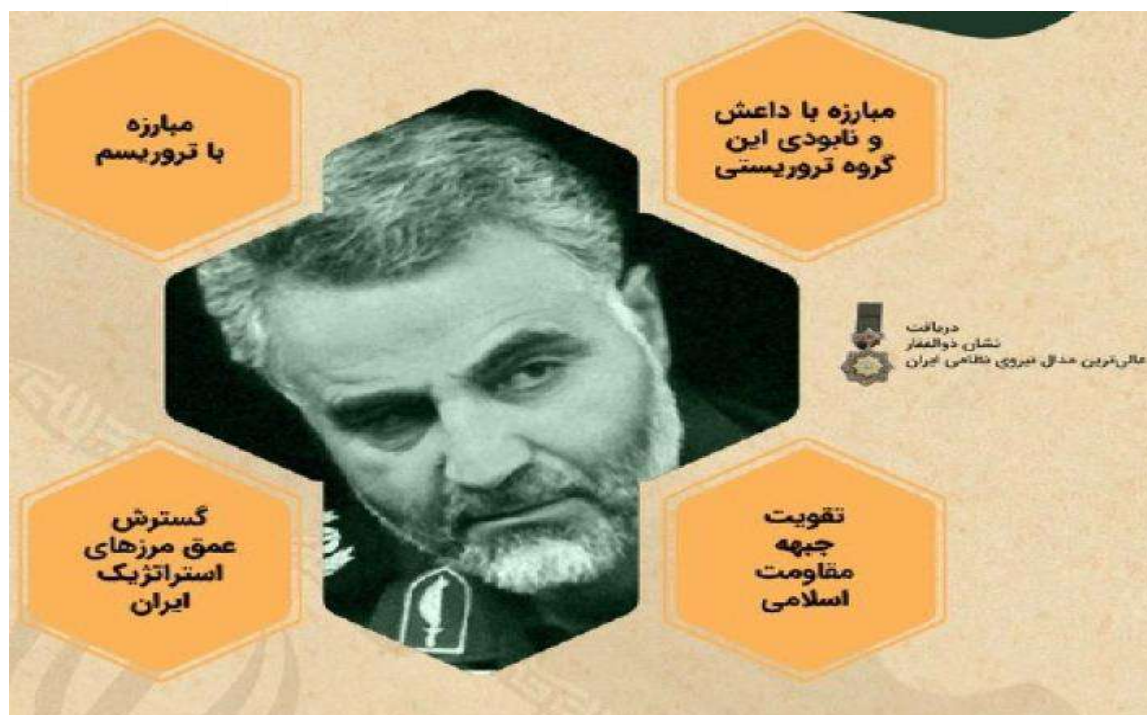
تهدیداتی که در برپایی حکومت اسلامی قرار دارد، استفاده خواهد کرد. در حوزه سیاسی داعش اعتقاد دارد برای رسیدن به اهداف خود و عملی نمودن احکام شریعت باید تکلیف کشورهای همسایه عراق شامل سوریه، اردن و ایران را مشخص نماید. گام اول جلب نظر اهل سنت سوریه و نجات آنها از دست نظام حاکم بر سوریه از طریق ایجاد اتحاد بین اهل سنت عراق و شام، گام دوم سرنگونی دولت سکولار حاکم بر اردن، گام سوم تعیین تکلیف نظام شیعی حاکم بر ایران است. (بنافی، مصاحبه: ۱۳۹۴). اندیشه‌های گروه داعش برگرفته از همان اندیشه‌های سلفی القاعده است؛ با این تفاوت که به مراتب رادیکال‌تر از القاعده اهداف خود را دنبال می‌کند. سلفیه خود را پیرو سلف صالح یعنی پیشینیان نیکوکردار معرفی کرده و به برتری کامل وحی بر عقل اعتقاد دارند (پاکتچی، ۱۳۷۳: ۷۱۱). داعش گستره سرزمینی از حومه شهر حلب در سوریه تا شهر کرکوک در عراق یعنی حدود ۶۰۰ هزار کیلومتر مربع از سرزمین دولتهای قانونی عراق و سوریه را در تصرف خود دارد (مظاهری ۱۳۹۳). و بران حکومت می‌کند این در حالیست که دولت عراق در حمله ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ (۲۲ سپتامبر ۱۹۸۰) به ایران حدود سی هزار کیلومتر مربع از خاک ایران را به اشغال درآورد. (خبرگزاری مهر ۸۸/۶/۴) از جمله اتفاقات مهم موج پنجم تروریسم منطقه ای قلمرو داری تروریستی است قلمرو داری به معنای استفاده راهبردی از مکان برای دست یابی به اهداف سازمانی است همه ساکنان قلمرو در اموری که مربوط به زیستگاه و سرنوشت آنان است و در برابر آن احساس مسئولیت می‌کنند و به آن می‌اندیشند، حق دارند بر روندها و تصمیم‌هایی که بر زیست فردی و اجتماعی آن‌ها اثر می‌گذارد، مداخله و مشارکت کنند. اما در برخی مواقع استثنایی هم وجود دارد و افراد از سر اجبار و ترس باید مطیع حاکمیت ایجاد شده بر آنها باشند. بیش از ۸ میلیون نفر در سوریه و شمال عراق تحت قوانین خلافت داعش زندگی می‌کنند. در اولین روزهای پیروزی داعش در سال ۲۰۱۳ و ۲۰۱۴، سنی‌ها به طور گسترده ای از داعش استقبال کردند اما حالا به تنگ آمده و افسرده اند. کرک سوول، تحلیلگر خاورمیانه می‌گوید اعمال داعش همانند چیزی بین مافیا، گروه شورشی و تروریستی است. داعش قلمروی تحت نفوذش را بسیار ابتدایی اداره و جمعیت تحت کنترلش را با قوانین بی رحمانه و مجازات‌های وحشیانه می‌ترساند. مردم تحت اختیار این قلمرو از پوند سوری، دینار عراقی و دلار آمریکایی استفاده می‌کنند. (سایت زمان ۹۴/۶/۴) آمریکایی‌ها با این تاکتیک به فکر قلمرو زدایی از دولتهای قانونی منطقه افتاده اند.

نقشه جغرافیایی (۴-۲۴) حدود تقریبی قلمرو داعش در سوریه و عراق

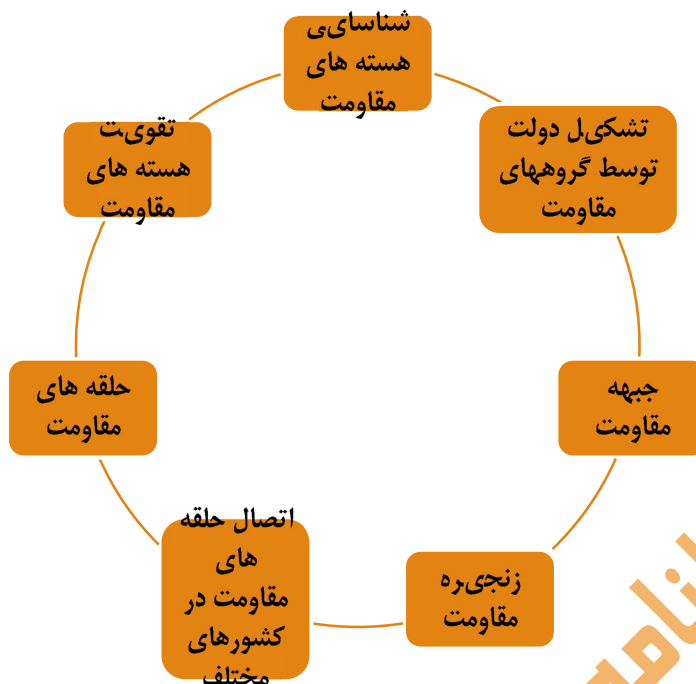
اقدامات عملی

اساس تنظیم استراتژی در مرحله تدوین برنامه استراتژیک است. هدف و منظور از برنامه ریزی استراتژیک تعیین منظم اهداف استراتژیک، اجرا و کسب آن‌ها است. در واقع برنامه های استراتژیک بلند مدت (۳ تا ۵ سال) و شامل تصمیمات اساسی درمورد مسایل عمده سازمان و دستیابی به اهداف کلیدی است. سردار سلیمانی در حوزه مسئولیت و فرماندهی خود (نیروی قدس) افق های پنج ساله، ده ساله و حتی پنجاه ساله تعیین کرده بود. در برنامه های کوتاه مدت و بلند مدت مراحل رسیدن به هدف تماما تدوین شده و درهدف گذاری های کوتاه مدت و بلند مدت یک چشم اندازسازی درابعاد کلان توسط ایشان صورت گرفته است. به دلیل این که حوزه فعالیت مسئولیتی ایشان در جنوب و جنوب غرب آسیا و آسیای میانه و قفقاز و... به دلیل وجود تنوع فرهنگی، سیاسی و اجتماعی متفاوتند مقتضیات زمانی و مکانی در آنها دیده شده است. به عنوان مثال ترکیب جمعیتی لبنان و آرایش سیاسی آن با کشور سوریه و کشورهای عراق، یمن، افغانستان و پاکستان و... با هم تفاوت هایی بسیاری دارند، به همین دلیل باید هدف گذاری های بلند مدت یا کوتاه مدت انجام داد و برای هر یک برنامه ریزی کرد. سردار سلیمانی ابعاد شش گانه تصمیمات استراتژیک که عبارتند از دیدگاه و بصیرت مناسب جهت پیش بینی محیط و آینده کشوردر منطقه و جهان باتوجه به مکتب انقلاب اسلامی، به کارگیری سرمایه های مادی، انسانی و معنوی، برنامه ریزی استراتژیک بلند مدت، تصمیمات استراتژیک، برنامه های استراتژیک درخصوص بررسی عوامل خارجی رامورد بررسی قرار داده و ان را اجرایی نموده است.

تشکیل جبهه مقاومت توسط سردار سلیمانی

حاج قاسم با تشکیل جبهه مقاومت مرزهای برخوردی عملیاتی و سیاسی جبهه مقاومت را ترسیم و اجرایی نمود بعد از انتخاب سردار سلیمانی به فرماندهی نیروی قدس، ایشان هسته‌های مقاومت در منطقه جنوب غرب آسیا را شناسایی و تلاش زیادی را صرف تقویت آنها نمود. به مرور زمان، این هسته‌های مقاومت در منطقه تبدیل به حلقه‌های مقاومت گردید. (نمودار شماره (۱) در ادامه شهید سلیمانی حلقه‌های مقاومت در کشورهای مختلف را به یکدیگر متصل نمود تا زنجیره‌ای از گروه‌های مقاومت ایجاد شود و در نهایت با تلاش‌های شبانه‌روزی ایشان جبهه مقاومت تشکیل گردید. در گام دوم انقلاب اسلامی باید این تفکر راهبردی اجرایی شود و مقاومت تبدیل به نهادهای قدرتمند حاکمیتی در سراسر کشورها و منطقه شود.

نمودار چگونگی تشکیل جبهه مقاومت توسط شهید سلیمانی

تشکیل وتوانمند سازی گروه های مقاومت

تعریف استراتژی نظامی: عبارت است از تفکری جهان شمول با بهره گیری از همه امکانات محیطی (ملی - محلی) ، منطقه ای و جهانی با در نظر گرفتن ملاحظات زمانی به منظور جامعه عمل پوشاندن به اهداف حکومت. زیرا هیچ جنگی برنده ندارد. برنده جنگ کشوری است که در عملیات شرکت ندارد. هر استراتژی در جهان باید به چهار موضوع پاسخ دهد: ۱- هدف : به دنبال چیست؟ ۲- مکان : این استراتژی را کجا می خواهد اجرا کند. ۳- زمان : کی؟ ۴- چطوری (اجرا) : اجرا بستگی به موقعیت های مختلف دارد و محرمانه است. بنابراین حاج قاسم یک سبک تفکر راهبردی مبتنی بر مکتب فکری انقلاب اسلامی و مکتب فکری امام و مقام معظم رهبری را دارد، از شاخص بعدی تفکر راهبردی شهید سلیمانی، شناخت مقتضیات زمان و مکان و مدیریت این دو است تکلیف مداری ایشان بر اساس همین رویکرد شکل گرفته بود. که این وضعیت را در مناطق مختلف می توان مشاهده نمود که به برخی از آنها اشاره می شود گروه های مقاومت از نظر تجهیزات نظامی محتاج هیچ کشوری نیستند و همین مقدار کمک نظامی که جمهوری اسلامی به نیروهای مقاومت می کند آنها را در برابر اسرائیل کاملاً توانمند کرده است.

عراق

سردار سلیمانی نقش مهمی در صدور فتوا جهاد آیت الله سیستانی بر علیه داعش داشته است، حشد الشعبی شامل بیش از ۴۲ تیپ است. برخی از گروه‌های سازمان دهی شده و مسلح عضو حشد الشعبی عبارتند از سازمان بدر، عصائب اهل الحق، کتائب حزب الله، قوات الشهید الصدر، حركة النجباء، سرايا السلام، سرايا الجهاد، لواء علی الاکبر، سرايا العتبات، کتائب سیدالشهداء، کتائب التیار الرسالی، سرايا الخراسانی، سرايا عاشوراء، قوات وعدالله، فرقه العباس القتالیه. بسیج مردمی عراق تا پایان سال ۲۰۱۵ بیش از ۴ هزار شهید و ۸ هزار زخمی داشته است. الحشد الشعبی تا پایان سال ۲۰۱۵ س از حدود ۵۵۰ روز از تأسیس خود، ۱۹ شهر عراق را آزاد و امنیت ۵۲ راه مواصلاتی میان شهرها را برقرار کرده است. مساحت مناطق آزاد شده ۱۷۵۰۰ کیلومتر مربع (یک سوم مناطق تحت اشغال داعش است.

www.tasnimnews.com

لبنان

ارتش اسرائیل به لحاظ تجهیزات جزو چند ارتش برتر دنیاست. تانک های مرکاوا یکی از پیشرفته ترین تانک ها در جهان بود که تا قبل از جنگ ۳۳ روزه تقاضای زیادی برای خرید آن در سراسر جهان وجود داشت. اما در جریان این جنگ، حزب الله با حمایت سپاه توانست با ترکیب چند فناوری و دو نوع موشک، قدرت تخریب این تانک را پیدا کند. (mgt.ihu.ac.ir/news)

فلسطین

پایگاه اینترنتی رادیو رژیم صهیونیستی می نویسد: "قاسم سلیمانی"، فرمانده سپاه قدس سپاه پاسداران گفته است: "ما از حماس خواستاریم زمین و آسمان را برای رژیم اسرائیل به جهنم مبدل کند." بنابر این گزارش، سردار قاسم سلیمانی فرمانده شاخه قدس سپاه در نامه خود به شاخه های نظامی همه سازمان های مسلح فعال در غزه نوشته است لحظه ای از حمایت و پشتیبانی از ملت فلسطین دست نخواهد کشید و در این مسیر تردیدی به دل راه نخواهد داد. و همه جهان باید بداند که خلع سلاح مقاومت رؤیایی باطل و یک توهّم دست نیافتنی و یک خواب آشفته است که هرگز جامه تحقق نخواهد پوشید. خلع سلاح مقاومت رؤیایی گزاف است که دفن خواهد شد.

تشکیل ۶ ارتش در خلال جنگ سوریه از کشورهای اسلامی منطقه

در جریان جنگ سوریه، شش ارتش از مردم مسلمان برای دفاع از حرم اهل بیت پیامبر و مبارزه با گروه های تروریستی سلفی تکفیری شکل گرفت و به مرور تقویت شد که برای آینده جهان اسلام، جبهه مقاومت، انقلاب اسلامی و پشوانه ای برای لشکر حضرت مهدی (عج الله) باشد. یکی از این نیروهای

نظامی حزب الله می باشد که برای اولین بار طعم شیرین پیروزی و آزادسازی شهرها را در جنگ سوریه تجربه کرد. حزب الله در جریان آزادسازی منطقه قلمون و قصیر کاری کرد که درطول تشکیل ان انجام نشده وبا بیرون راندن اسرائیل از سرزمین های جنوبی لبنان متفاوت بود. نیروهای حزب الله تجربه هجوم به دشمن و تسلط بر شهرها در جنگ شهری و سرزمین ها را به دست آورده است که این کار بی شک از دستاوردهای فرماندهی سردار شهید سلیمانی می باشد. ارتش های دیگری نیز از افغانستانی ها (فاطمیون) و پاکستانی ها و کشمیری ها (زینیون) دفاع وطنی سوریه و حشدالشعبی به وجود آمدند نقش سردار سلیمانی در صدور فتوای آیت الله سیستانی و تشکیل حشدالشعبی غیر قابل انکار است. گفتگوی دو ساعته سردار سلیمانی با آیت الله سیستانی و تبیین خطر داعش و عواقب وخیم عدم صدور این فتوا را برای ایشان بیان نموده است سردار شهید سلیمانی و شهید حاج حسین همدانی برای بوجود آمدن آن بسیار تلاش کردند که برای آینده جهان اسلام، جبهه مقاومت و انقلاب اسلامی مفید خواهند بود. شاید بتوان ادا کرد که جنگ در سوریه تجربه ای مفید برای جهان اسلام بود (mashregnews.ir/news).

متقاعد کردن روسیه برای ورود عملیاتی به جنگ سوریه

سردار سلیمانی عالی ترین مقام مسئول در پرونده های بسیار مهم کشورهای سوریه، عراق، لبنان، فلسطین، افغانستان، یمن و.. در جنوب غرب آسیا با استراتژی مشخص با سفر به مسکو به مدت دو ساعت و بیست دقیقه با پوتین ریس جمهور روسیه دیدار و گفتگو کرد تا روس ها را قانع کند در سوریه حضور یابند. بعد از مدت زمان کمی، پنج کشور ایران، سوریه، عراق، لبنان (حزب الله) و روسیه برای مقابله با تروریسم هم پیمان شدند. سفر شهید سلیمانی به روسیه دارای ابعاد مختلفی از جمله منطقه ای، بین المللی و جنبه های راهبردی در روابط ایران و روسیه را به ارمغان آورد. ارتباط و دیدار با پوتین خود دارای شرایطی است به طوری که مصطفی بدرالدین بیان می کند به لحاظ دیپلماتیک هر فرد در هر سطحی در مدت زمان مشخصی می تواند با رئیس جمهور کشوری مانند روسیه دیدار کند و وقتی که شنیدم سردار سلیمانی دو ساعت و بیست دقیقه با پوتین دیدار کرده، خیلی تعجب کردم. (mashregnews.ir) سردار سلیمانی در اثناء آقای پوتین که به صورت عملیاتی وارد جنگ شوند، نقش بسیار تأثیرگذاری را ایفا کردند. زیرا روسها از ابتدای بحران سوریه از نظر لجستیکی، مهمات، قطعات یدکی و حتی در مواقعی از نظر آذوقه، آرد و... کمک می کردند و این کمکها قطع نشد. شهید حاج قاسم سلیمانی در ورود روسیه به صورت عملیاتی و مستقیم به جنگ نقش مهمی ایفا کردند. ایشان نسبت به خطری که داعش برای روسها دارد، هشداردهی عمیقی انجام دادند و برنامه های داعش برای نفوذ در

روسیه همچنین تعداد زیادی از شهروندان روسی و مسلمانانی که از جمهوریهای مسلمان اتحادیه روسیه (چچن، داغستان) و شهروندانی از جمهوریهای آسیای میانه، تاجیکستان، ازبکستان، قرقیزستان، قزاقستان به سوریه آمده اند و در سوریه می جنگیدند و در آینده به خطر بزرگی برای روسیه تبدیل خواهند شد را برای پوتین بیان نمودند. امارها نشان دهنده این هستند که حدود هفت هزار نفر از شهروندان روسیه به داعش پیوسته بودند.

جمع بندی

جنوب غرب آسیا امتیازات و ویژگی های فراوانی، دارد که آن را از سایر نقاطی که دچار تحول و خرد شدن واحدهای سیاسی را تجربه کرده اند متمایز می کند عمق تحولات و تأثیر آن بر مسایل آسیا، امریکا و اروپا به طور کلی جهان به ویژه سردمداران قدرتهای بزرگ را نگران می نماید منطقه جنوب غرب آسیا بخشی از منطقه بالکان جهانی معرف به بالکان آسیایی است (نقشه شماره ۳-۲) با توجه به محدوده جغرافیایی پیوسته اش، امکانات بالای اقتصادی، جمعیت قابل ملاحظه، اختلافات ایدئولوژیک قومی مذهبی بالا در رنج است حداکثر قلمرو جغرافیایی منطقه بالکان آسیایی منطبق با هلال بحران است، که ابتدای آن دقیقاً همان منطقه هلال خصب (کمر بند سبز) می باشد (عزتی ۱۳۹۱: ۴۵). کشور هایی که در این منطقه قرار گرفته اند از دو ویژگی مهم نفت خیزی و قرار گیری در مسیر انتقال انرژی سود می جویند. و حال حاضر با یک دشمن جدید به نام تروریسم مواجه می باشند یکی از شگردهای استعمارگران غربی زمینه سازی و آماده نمودن افکار مردم برای اجرای طرح های خود می باشند. غربی ها برای تجزیه کشورهای منطقه ابتدا به نظریه پردازی پرداختند که به مهمترین آنها اشاره می نمایم. از مشهورترین نظریات لوئیس موضوع برخورد تمدن ها و تجزیه کشورهای مسلمان منطقه خاورمیانه (جنوب غرب آسیا) است. به اعتقاد او با تجزیه کشورهای ایران، عراق، سوریه، ترکیه، عربستان سعودی، خاورمیانه جدید متشکل از کشورهایی خواهد بود که دیگر توان تبدیل شدن به تهدید برای امنیت ملی و منافع منطقه ای آمریکا را نخواهند داشت به دلیل این که حوزه فعالیت مسئولیتی ایشان در جنوب و جنوب غرب آسیا و آسیای میانه و قفقاز و... به دلیل وجود تنوع فرهنگی، سیاسی و اجتماعی متفاوتند مقتضیات زمانی و مکانی در آنها دیده شده است. به عنوان مثال ترکیب جمعیتی لبنان و آرایش سیاسی آن با کشور سوریه و کشورهای عراق، یمن، افغانستان و پاکستان و... با هم تفاوت هایی بسیاری دارند، به همین دلیل باید هدف گذاری های بلند مدت یا کوتاه مدت انجام داد و برای هر یک برنامه ریزی کرد. سردار سلیمانی ابعاد شش گانه تصمیمات استراتژیک که عبارتند از دیدگاه و بصیرت مناسب

جهت پیش بینی محیط و آینده کشور در منطقه و جهان باتوجه به مکتب انقلاب اسلامی، به کارگیری سرمایه های مادی ، انسانی و معنوی، برنامه ریزی استراتژیک بلند مدت، تصمیمات استراتژیک، برنامه های استراتژیک درخصوص بررسی عوامل خارجی رامورد بررسی قرار داده و ان را اجرایی نموده است.

منابع

- ۱- پاکتچی، احمد ۱۳۷۳. دایر هالمعارف بزرگ اسلامی، احمد بن حنبل .جلد 6 ، تهران :مرکز دایر هالمعارف بزرگ اسلامی.
- ۲- جان فوران، مقاومت شکننده (تاریخ تحولات اجتماعی ایران از صفویه تا سالهای پس از انقلاب اسلامی)، ترجمه: احمد تدین، تهران، موسسه خدمات فرهنگی رسا، ۱۳۷۸.
- ۳- حجت الاسلام محمد بنافی، فروردین ماه ۱۳۹۴.
- ۴- عزتی عزت الله ۱۳۸۸ ژئوپلیتیک شیعه و امنیت مرزهای ایران جلد اول انتشارات البرز فر دانش
- ۵- مظاهری محمد مهدی ۱۳۹۳ پیامدهای ظهور داعش در خاور میانه به نقل از خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران.
- ۶- معاونت فرهنگی سپاه، پایان عصر امریکا در خاورمیانه ۱۳۸۶: ۳۵.
- ۷- میرحیدر، دره ۱۳۹۱ چپستی موضوع محوری جغرافیای سیاسی در سخنرانی در همایش جغرافیای سیاسی کاربردی دانشگاه تربیت مدرس.

8- Cox, K., *Political Geography: Territory, State and Society*, Publisher Blackwell, 2002.

9- Storey, D., "Political Geography" in *International Encyclopedia of Human Geography*, Elsevier, Oxford, 2009.

۱۰- George, Rose Mary.(1996). The politics of home: postcolonial

۱۱-relocations and twentieth-century fiction, Cambridge: Cambridge University Press.

12-Parry, Benita.(2004). Postcolonial Studies : A Materialist Critique,

. London: Routledge, <http://mgt.ihu.ac.ir/news/conferences/1346>)

www.tasnimnews.com

fa.wikipedia.org/wiki